

Sprawozdanie ze zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych

(Białystok, 11–13 września 2012 r.)

W dniach 11–13 września br. w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku odbył się coroczny (XIII) zjazd członków Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (SPMK). Uczestnicy rozpoczęli obrady śpiewem hymnu *Veni Creator*, poprzedzonym serdecznym powitaniem przez gospodarza miejsca ks. rektora, dr. hab. Adama Skreczko, prof. UKSW i UwB, oraz Prezesa SPMK ks. prof. UŚ dr. hab. Antoniego Reginka. Plan zjazdu obejmował celebracje liturgiczne oraz obrady. W pierwszym dniu modlitwą liturgiczną były nieszpory

celebrowane pod przewodnictwem ks. dr. Jerzego Sienkiewicza z Zakopanego. Drugi dzień zjazdu rozpoczęła jutrznia, sprawowana pod przewodnictwem ks. prof. dr. hab. Stanisława Ziemiańskiego SJ z Krakowa, natomiast uwieńczyła Eucharystia, celebrowana w katedrze białostockiej pod przewodnictwem Metropolity Białostockiego abp. Edwarda Ozorowskiego, który też wygłosił do zgromadzonych muzyków słowo Boże. W czasie homilii mówca wskazał na wielką wagę śpiewów i muzyki wykonywanych w czasie liturgii. Ostatni dzień zjazdu rozpoczęła Msza św., sprawowana w seminarystycznej kaplicy pod przewodnictwem o. Nikodema Kilnara OSPPE — krajowego duszpasterza muzyków kościelnych. Wśród śpiewów wykonywanych podczas tych celebracji znalazły się gregoriańskie śpiewy części stałych z Mszy XI, ponadto dwie pieśni wileńskie, powstałe przed 1823 r.: *Witaj Panno* oraz *O jasności i Światłości*. W czasie Mszy w katedrze śpiewał także chór katedralny *Carmen* pod dyrekcją Bożeny Bojaryn-Przybyły, który wykonał m.in. *Laudate Pueri Dominum* R. Jermaksa. Uczestnicy zjazdu korzystali z materiałów nutowych oraz *Informatora Zjazdu*, przygotowanych przez ks. mgra lic. Krzysztofa Łapińskiego — gospodarza zjazdu.

Przedmiotem obrad były *Śpiewy liturgiczne w tradycji i współczesności — opracowania i weryfikacje*. W pierwszym dniu zjazdu późnym popołudniem uczestnicy spotkania zajęli się omówieniem przygotowywanego od zeszłego roku projektu instrukcji o muzyce KEP. Ks. prof. dr. hab. Andrzej Filaber — jako koordynator projektu nowej instrukcji, przypomniał zasady jej redakcji. W dyskusji zwrócono uwagę na ewentualne poprawki i uzupełnienia celem dalszego jeszcze udoskonalenia przygotowanego tekstu.

Drugi dzień obrad wypełniły dwie sesje: „*Vetera et nova* w śpiewach kościelnych” (I) oraz „Weryfikacje i upowszechnienie nowych śpiewów liturgicznych” (II). Pierwszą prowadził dr. hab. Remigiusz Pośpiech prof. Uwr i UO z Opola. W trakcie pierwszej sesji ks. dr. Joachim Waloszek z Opola poruszył zagadnienie istoty sakralności pieśni kościelnej. Ukazał pieśń jako tę, która ze swej istoty pragnie być prostą, muzyczną eksplikacją i intensyfikacją tekstu modlitwy oraz gwarantuje prymat słowa (tekstu) nad muzyką, co w liturgii jest rzeczą istotną. Kolejnym przedłożeniem było zaprezentowanie przez autora niniejszych słów stałej żywotności pieśni ze śpiewnika S.S. Jagodyńskiego. Ten wydany w 1638 r. zbiór pieśni katolickich zawiera ponad 130 śpiewów, z czego ponad 42% — jak dowodzą przeprowadzone badania — funkcjonuje z powodzeniem do dzisiaj, zarówno w wydawnictwach śpiewnikowych, jak w żywej tradycji Kościoła. Ks. prof. UŚ dr. hab. Antoni Reginek z Katowic, pogłębiając tematykę *vetera* w śpiewach, ukazał fenomen ponadczasowych walorów wybranych pieśni z cyklu *Pieśni nabożne*. F. Karpińskiego. Po tych teologicznych i historycznych ujęciach, mających charakter przygotowania do dyskusji nad współczesnymi śpiewami liturgicznymi, kolejne wystąpienia dotyczyły już sfery określanej jako *nova* w śpiewach. Czterogłos znanych muzyków: Marcina

Pospieszalskiego, Piotra Pałki, Huberta Kowalskiego i Pawła Bębenka był, robiącym wrażenie na słuchaczach, świadectwem ich poczynań na polu śpiewów i muzyki liturgicznej w Kościele polskim, głównie w środowisku młodzieży, chcącej jak najlepiej i w duchu liturgii pełnić w nim posługę muzyczną. Prowadzone przez nich warsztaty muzyczne, mające na celu upowszechnianie w tym środowisku wartościowych liturgicznych śpiewów oraz rozwijanie uzdolnień muzycznych młodych ludzi, są inicjatywą nader cenną i wartą poparcia. Podzieleniem się doświadczeniami Kościoła słowackiego w dziedzinie nowych opracowań śpiewów części zmiennych było, ubogacone odtwarzaniem nagrań tych kompozycji, wystąpienie ks. dra. hab. Rastislava Adamko ze Słowacji.

Sesję drugą poprowadził ks. prof. dr hab. Andrzej Zając z Tarnowa. Przedłożenia dotyczyły weryfikacji śpiewów kościelnych, zarówno już funkcjonujących, jak i dopiero powstających. Wystąpienie o warstwie tekstowej śpiewów kościelnych, przygotowane przez dr Kornelię Czogalik, zostało pod jej nieobecność zaprezentowane przez jej siostrę mgr Brygidę Tomala.

Elementy konstytuujące muzykę kościelną w warstwie muzycznej wskazał prof. UKSW dr hab. Czesław Grajewski z Warszawy. Ostatnie wystąpienie w kwestii weryfikacji śpiewów dotyczyło dyscypliny kościelnej, o czym mówił ks. dr hab. Robert Tyrała z Krakowa. Wskazał na procedury prawne w Kościele, dzięki którym utwór może zostać dopuszczony do użytku w liturgii. Ostatnim tematem, który został podjęty w ramach tej sesji, był problem *Czy potrzebna jest nowa edycja Śpiewnika Liturgicznego?* Wprowadzeniem do dyskusji nad tym zagadnieniem było wystąpienie mgra Józefa Chudalli z Opola, który zarysował stan aktualny po wydaniu *Śpiewnika Liturgicznego* przez redakcję Towarzystwa Naukowego KUL. Podsumowaniem obrad była popołudniowa dyskusja wszystkich uczestników na temat podjętych na sesjach zagadnień. Dyskusję prowadził ks. dr hab. Grzegorz Poźniak z Opola. On też zaprezentował numer 7 Biuletynu SPMK.

Uczestnicy Walnego Zgromadzenia członków SPMK, opierając się na wcześniej podjętej przez Komisję Kwalifikacyjną decyzji, opiniującej pozytywnie sylwetki nowo zgłoszonych kandydatów, przegłosowali jednogłośnie ich przyjęcie do grona SPMK. W ten sposób do Stowarzyszenia zostało przyjętych 7 nowych członków. Według kolejności alfabetycznej są to: Paweł Bębenek z Krakowa, mgr Hubert Kowalski z Krakowa, mgr Łukasz Olechno z Białegostoku, mgr Piotr Pałka z Krakowa, dr Aleksandra Grucza-Rogalska z Bydgoszczy, mgr Szymon Szubzda z Myszyńca i mgr Marcin Pospieszalski z Częstochowy.

W czasie Zjazdu miały też miejsce dwa wydarzenia artystyczne: we wtorkowy wieczór w auli Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku członkowie SPMK uczestniczyli w recitalu fortepianowym prof. Roberta Marata, który wykonał utwory Bacha-Busoniego *Ich ruf zu dir*, Bacha-Hessa *Jesu bleibet meine Freude*, cztery etiudy F. Chopina: *C-dur* op. 10 nr 1, *f-moll* op. 10

nr 9, *Es-dur* op. 10 nr 11, *c-moll* op. 25 nr 12, *Poloneza As-dur* op. 53 oraz trzy utwory F. Liszta: *Sonet Petrarki* nr 104, *Legendę Kazanie św. Franciszka do ptaków* oraz *Etiudę transcendentálną f-moll*. Natomiast w środę wieczorem Józef Kotowicz, białostocki organista i pedagog, zagrał koncert na dwóch instrumentach: organach w „starej farze” — były to utwory: G. Frescobaldiego *Toccata seconda* i *Toccata per l' Elevazione*, Jana Podbielskiego *Praeludium*, Anonima – *Aria ze Zbioru Sióstr Klarysek ze Starego Sącza*, *Preludium G-dur* ze zbioru preludiów C. Rossiniego oraz A. Chlondowskiego *Preludium C-dur*; oraz na wielkich organach w katedrze: D. Buxtehudego *Preludium i fuga g-moll* BuxWV 149, O. Lindbergaa *Psalm z Dalarlarna*, E.T. Sarka *Toccata Primi Toni* oraz S. Lindblada „*Espanordica*” *Rhapsodia*, *Nocturno*, *Letanias*.

Pozytywną rolę w umacnianiu jedności wśród członków SPMK odegrały wieczorne spotkania towarzyskie: w pierwszy wieczór przy grillu w gospodarstwie agroturystycznym, a drugi w seminarium, gdzie odbywał się zjazd.

Prezes SPMK ks. Antoni Reginek podsumowując obrady zapowiedział, iż przyszłoroczny zjazd Stowarzyszenia Muzyków planowany jest we Wrocławiu, w terminie wrześniowym. Następnie wyraził wdzięczność gospodarzowi spotkania, ks. dr. Krzysztofowi Łapińskiemu, za organizację zjazdu oraz gościnne przyjęcie w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku. Słowa podziękowania skierował także do wszystkich referentów i uczestników za aktywną postawę i udział w pracach Walnego Zgromadzenia SPMK. Wszyscy zgromadzeni na zjeździe wyrazili również swoje uznanie i wdzięczność dla Prezesa SPMK.

Po zakończeniu zjazdu chętni mogli wziąć udział w zwiedzaniu Białegostoku śladami bł. ks. Michała Sopoćki oraz udać się też do Sokółki.

Jak co roku wypada wyrazić nadzieję, iż działania SPMK zaowocują podniesieniem poziomu muzyki i śpiewów w naszych świątyniach. *Ad maiorem Dei gloriam!*

Ks. Stanisław Garnczarski
(Sekretarz Zarządu SPMK)